

Naturvärdesinventering

Valsjöbyn, Krokoms kommun 2022

Beställning: Näset 4888 AB
Framställt av: Väg & Miljö AB
<http://vagochmiljo.se>
Slutversion: 2022-09-08
Uppdragsansvarig: Klas Andersson
Medverkande: Klas Andersson (Rapport, inventering)
Kvalitetsansvarig: Magnus Sjölund
Fotografier: Klas Andersson
Illustrationer och kartor: Väg & Miljö AB
Internt projektnummer: 625
Foto på framsidan: Ängsmark med gammal lada i bakkant i områdets nordöstra del.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Valsjöbyn, 2022	2022-09-08	Sida 1 av 20

1 INNEHÅLL

2	Sammanfattning	3
3	Bakgrund	4
4	Metod	4
	4.1 Metodbeskrivning	4
	4.2 Metodval i det här uppdraget	5
	4.3 Tidpunkt och ansvarig personal	5
	4.4 Informationskällor och litteratur	5
	4.5 GIS och fältdatafångst	5
	4.6 Avvikelser och möjliga felkällor	5
	4.7 Definition av naturvårdsarter	5
	4.8 Naturvärdesinventering enligt SIS	6
5	Resultat	8
	5.1 Beskrivning av området	8
	5.2 Resultat av förstudien	9
	5.2.1 Tidigare inventeringar	9
	5.2.2 Tidigare fynd av naturvårdsarter	9
	5.2.3 Tidigare registrerade områden med kända naturvärden	9
	5.2.4 Naturvårdsstatus och kommunala planer	9
	5.2.5 Jordarter i området	9
	5.3 Resultat av fältstudien	11
	5.3.1 Naturvärdesobjekt	11
	5.3.2 Övrig naturmark	11
	5.3.3 Naturvårdsarter	13
6	Ekologisk sårbarhet	15
	6.1 Naturtyper och naturvärdesobjekt	15
	6.1.1 Sjöar	16
	6.1.2 Skog och träd	16
	6.2 Områdets naturvärden i sammanfattning	16
	6.3 Åtgärdsförslag för att minska negativ påverkan på naturvärden	18
7	Fortsatt utredningsbehov	18
8	Referenser	20

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Naturvärdesinventering Valsjöbyn, 2022	2022-09-08	Sida 2 av 20

2 SAMMANFATTNING

Väg & Miljö AB fick i uppdrag av Näset 4888 AB att genomföra en naturvärdesinventering i ett cirka sju hektar stort område beläget utmed Valsjön i och intill campingplatsen vid Valsjöbyn. Syftet med utredningen har varit att sammanställa kunskap om områdets naturvärden samt att skapa ett kunskapsunderlag för att kunna beakta ekologiska aspekter vid arbete i området.

Naturvärdesinventering har utförts enligt SIS-standard (SS 199000:2014) med detaljeringsgrad *medel*. Naturvärdesinventeringen har bestått av en *förstudie* och en *fältstudie*.

Området består i huvudsak av naturtyperna *Skog och träd*, *ängsmark* och *sjö*.

Inventeringsområdet omges av Natura 2000 området Toskströmmen SE0720289.

Under *fältstudien* avgränsades ett objekt med naturvärdesklass 2 – *högt naturvärde* samt två objekt med naturvärdesklass 3 – *påtagligt naturvärde*. Inget objekt med naturvärdesklass 1 – *högsta naturvärde* avgränsades i samband med inventeringen. Utöver dessa objekt avgränsades ett mindre landskapsobjekt bestående av småvatten.

Enligt SIS standard för naturvärdesinventering är det viktigt att den totala arealen av områden med naturvärdesklass 2 – *högt naturvärde* samt naturvärdesklass 3 – *påtagligt naturvärde* bibehålls eller förstoras, samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

I området har 25 naturvårdsarter påträffats i samband med naturvärdesinventeringen. Tio av dessa klassas som signalarter. Nio av dessa omfattas av lagstadgat skydd, även kallat fridlysning, via artskyddsförordningen. Fyra av arterna är listade som rödlistade arter enligt *Rödlistade arter i Sverige 2020*, där en bedöms som *starkt hotad* (EN), övriga tre bedöms vara *nära hotade* (NT).

NATURVÄRDESINVENTERING

En naturvärdesinventering enligt SIS-metodik innebär att naturvärden inom ett område avgränsas som naturvärdesobjekt. Ett objekts naturvärde bestäms genom att dess art- och biotopvärde vägs samman i den så kallade SIS-matrisen (se vidare under 4.8).

Det finns en mängd tillägg som kan nyttjas för att få ut mer information om ett område. Ett av de vanligaste är *detaljerad redovisning av arter*. *Detaljerad redovisning av arter* innebär att inventeraren på karta noterar de fynd av naturvårdsarter som görs i fält. Tillägget innebär inte att inventeraren gör en mer djupgående inventering efter arter. Jämfört med normalfallet blir fyndens position mer exakta. Vidare noteras även naturvårdsarter utanför avgränsade naturvärdesobjekt, vilket inte sker i normalfallet.

Ett annat tillägg som rör arter är *fördjupad artinventering*. Detta tillägg görs vanligen som en följd av vad som noterats vid naturvärdesinventeringen. Ofta rör dessa inventeringar specifika artgrupper såsom fladdermöss, fåglar, grodor eller kärlväxter, men de kan också behandla enskilda arter.

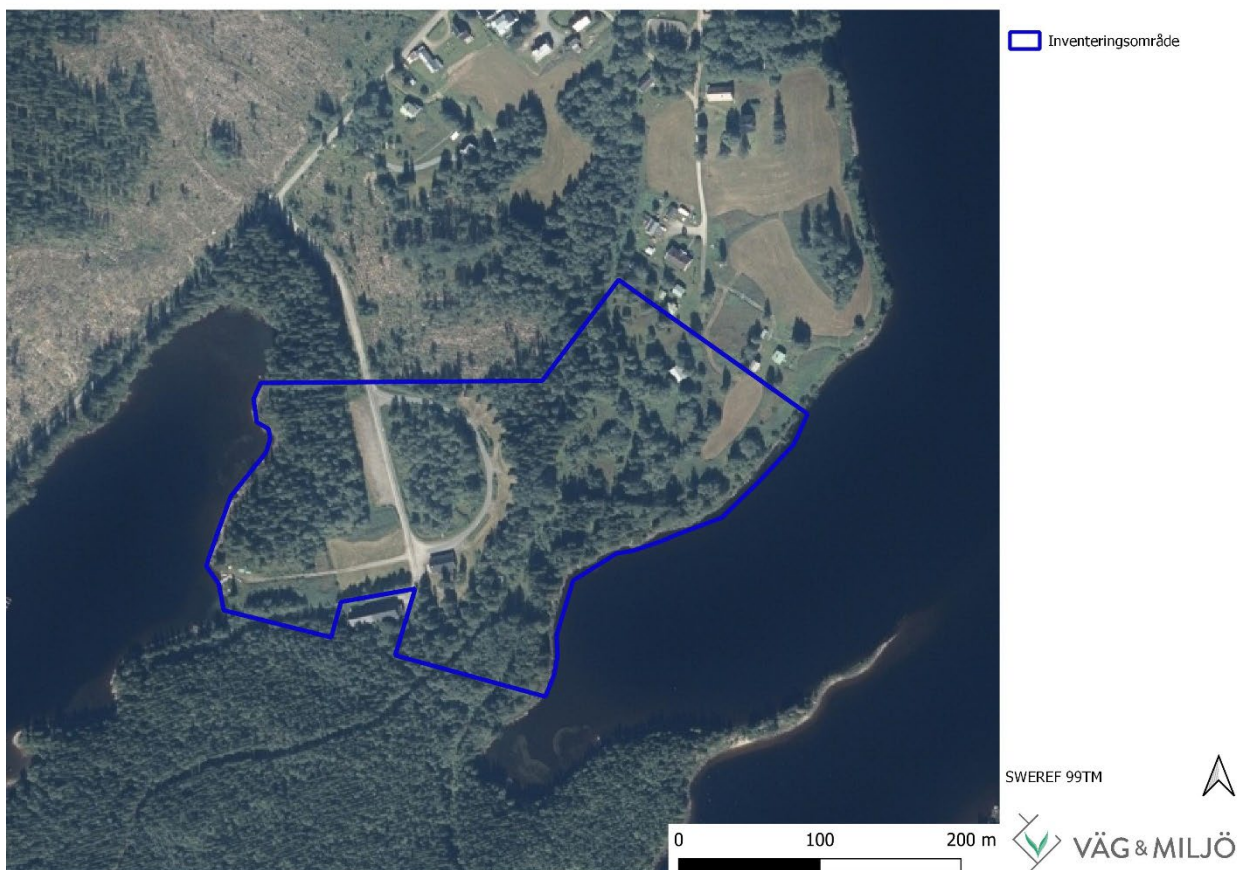
Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Valsjöbyn, 2022	2022-09-08	Sida 3 av 20

3 BAKGRUND

Väg & Miljö har på uppdrag av Näset 4888 AB genomfört en naturvärdesinventering (NVI) enligt SIS-standard (SS 199000:2014). Fältstudieområdet omfattar omkring cirka sju hektar och är beläget utmed Valsjön strax söder om Valsjöbyn i området runt Valsjöbyns campingplats.

Området består i huvudsak av naturtyperna *skog och träd*, *äng* samt *sjö*. Stora delar av skogen består av ensartad och glest ställd barrskog med enstaka inslag av löv. Området avgränsas i väster, söder och öster av Valsjön (Figur 1).

Syftet med naturvärdesinventering är att på ett standardiserat sätt identifiera, avgränsa, beskriva och klassificera de delar av inventeringsområdet som är av betydelse för biologisk mångfald. Målet med utredningen har därmed varit att sammanställa kunskap om områdets naturvärden för att skapa ett kunskapsunderlag så att ekologiska aspekter kan beaktas i arbetet i området.

Figur 1. Karta över fältstudieområdets utsträckning och position.

4 METOD

4.1 Metodbeskrivning

Inventeringen har genomförts enligt Svensk Standard SS 199000:2014 Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning med tillhörande Teknisk rapport (SIS-TR 199001:2014).

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Naturvärdesinventering Valsjöbyn, 2022	2022-09-08	Sida 4 av 20

4.2 Metodval i det här uppdraget

Naturvärdesinventeringen består av en *förstudie* och en *fältstudie*. *Fältstudieområdet* är det av kunden önskade utredningsområdet. *Förstudieområdet* utgör samma område samt en ytterligare buffert på 200 meter. Inventeringen har vidare genomförts med detaljeringsgraden *medel*, vilket innebär att minsta obligatoriska karteringsenhet för ytor är 1 000 kvadratmeter, alternativt 50 meter långt och 0,5 meter brett för linjeformade objekt.

Naturvärdesinventeringen har slutligen utförts med inventeringstilläggen *naturvärdesklass 4 - visst naturvärde* och *generellt biotopskydd*.

4.3 Tidpunkt och ansvarig personal

Projektledare och ansvarig för för- och fältstudie, kartor och rapport har varit Klas Andersson. Magnus Sjölund har ansvarat för intern kvalitetsgranskning. Uppdraget har genomförts under perioden april–juni 2022.

4.4 Informationskällor och litteratur

Ett flertal databaser och webbtjänster har använts för att kartlägga tidigare kända naturvärden och skyddade områden i inventeringsområdet. Ett antal dokument har vidare använts för att bedöma vikten av olika naturvårdsarter (se 4.7) och lagstiftningar. Samtliga källor som har använts som underlag för avgränsningar och bedömningar i det här uppdraget listas i referenslistan längst bak i rapporten.

4.5 GIS och fältdatafångst

För datafångst i fält användes fältplatta med applikationen Collector för ArcGIS i koordinatsystemet SWEREF 99 14 15 TM. Noggrannheten i geografisk positionering är mellan 5–15 meter. Efter datafångst i fält justerades vid behov gränser med hjälp av kartor och ortofoton i ArcMap 10.7.

GIS-data i form av shapefiler över samtliga naturvärdesobjekt finns upprättade.

4.6 Avvikelser och möjliga felkällor

Olika naturvårdsarter är synliga under olika delar av säsongen. Därmed är arter som inte varit möjliga att se vid inventeringstillfället och som inte finns inrapporterade sedan tidigare inte omnämnda i rapporten. Artvärdet är framför allt bedömt med utgångspunkt från förekomsten av kärlväxter, mossor, lavar och svampar. Naturvärdesinventeringen kan dock bedömas som säker för samtliga av de besökta naturtyperna då förekomsten av strukturer och naturvårdsarter av mossor, lavar och vedsvampar ger en tillfredställande indikation på objektens artvärde.

4.7 Definition av naturvårdsarter

Naturvårdsarter är arter som indikerar att ett område har förhöjt naturvärde och/eller som i sig själv är av särskild betydelse för biologisk mångfald. I begreppet ingår bland annat fridlysta arter, signalarter, nyckelarter, ansvarsarter och typiska arter. Hotade arter och rödlistade arter ingår också bland

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Valsjöbyn, 2022	2022-09-08	Sida 5 av 20

naturvårdsarterna och tillmäts större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen av artvärde.

Rödlistade arter

Rödlistade arter är en art som enligt den internationella naturvårdsunionens (IUCN) kriterier inte bedöms ha långsiktigt livskraftig population i Sverige utan löper risk att försvinna från landet. Rödlistade arter utvärderas av Artdatabanken och listas i *Rödlistade Arter i Sverige 2020*. Arterna som ingår anges i sex olika kategorier:

- RE Nationellt utdöd
- CR Akut hotad
- EN Starkt hotad
- VU Sårbar
- NT Missgynnad
- DD Kunskapsbrist

Hotade arter

Hotade arter är arter som rödlistats i någon av kategorierna akut hotad (CR), starkt hotad (EN) och sårbar (VU) enligt *Rödlistade Arter i Sverige 2020*.

Fridlyst/skyddad art

Fridlysta eller skyddade arter är arter som omfattas av förbud enligt 4–9 §§ Artskyddsförordningen.

Signalart

Signalarter använts inom bland annat Skogsstyrelsens signalartslista, Jordbruksverkets ängs- och betesmarksinventering och signalarter enligt Natura 2000 för att indikera skyddsvärda naturmiljöer.

Nyckelarter

Är en art vars förekomst på ett avgörande sätt påverkar förutsättningar för biologisk mångfald.

Ansvarsarter

Arter som har en betydande del av sin totala population inom ett begränsat geografiskt område i Sverige eller regionen.

Typiska arter

Typiska arter är arter vars förekomst indikerar så kallad *gynnsam bevarandestatus* hos aktuell naturtyp enligt EU's art- och habitatdirektiv.

4.8 Naturvärdesinventering enligt SIS

Området har inventerats och klassats enligt SIS-standard för naturvärdesinventering. Det huvudsakliga syftet med en NVI är att beskriva och värdera naturområden (objekt) av betydelse för biologisk mångfald. Naturvärdesinventeringen resulterar i en avgränsning av områden och naturvärdesklassning, samt objektsbeskrivningar av avgränsade så kallade *naturvärdesobjekt*.

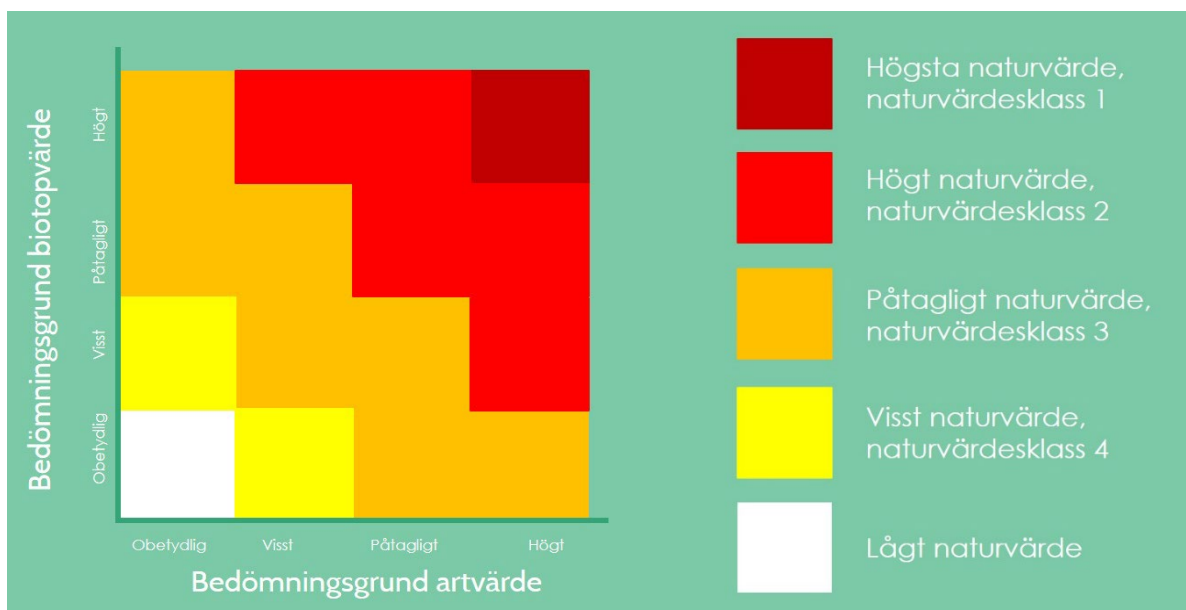
Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Naturvärdesinventering Valsjöbyn, 2022	2022-09-08	Sida 6 av 20

Standarden för naturvärdesinventering baseras på bedömningar av *biotop-* och *artvärde* för avgränsade naturvärdesobjekt (figur 2). Vid inventering av biotopvärden kartläggs förekomst av ekologiskt värdefulla biotoper (livsmiljöer) och ekologiska strukturer, så som till exempel förekomst av gamla träd, block, död ved, småvatten och träd med bohål.

För att kartlägga artvärdet inventeras förekomster av naturvårdsarter, vilka beskrivs under 4.7. Dessa arter utgår i huvudsak från fastställda naturvårdsartslistor. Dessa artlistor är framtagna för hela landet och det är därför nödvändigt att justera dem efter lokala förutsättningar.

Art- och biotopvärde kombineras sedan enligt matrisen i figur 2, och genom detta erhålls ett objekts naturvärde. Vid denna inventering lades särskilt fokus på artgrupperna kärlväxter, svamp, lavar och mossor. Naturvärdesinventering enligt SIS-standard lägger inte stor vikt vid förekomst av fågelarter och större, mer mobila däggdjursarter inom naturvärdesobjekt, då dessa ofta röra sig över stora områden. I detta fall har dock naturvårdsarter av fåglar eftersöktes, men någon riktad inventering av fåglar har inte genomförts.

Utifrån denna metodik avgränsades ett antal områden med naturvärden (se figur 4 och bilaga 1), så kallade naturvärdesobjekt.

Figur 2: SIS-matrisen. Genom att kombinera ett objekts art- och biotopvärde fås dess naturvärdesklass.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Valsjöbyn, 2022	2022-09-08	Sida 7 av 20

5 RESULTAT

5.1 Beskrivning av området

Fältstudieområdet består av en camping som omges av Valsjön på två sidor och i huvudsak skogsmark i norr och söder. Valsjön (figur 3) är en bitvis mycket djup klarvattensjö som mynnar i Härkan.

I den nordvästra delen av området består området av en yngre barrskog som bär tydliga spår av aktivt skogsbruk (figur 4). Längre söderut i den västra delen ligger en båtupptagningsplats samt brygga, strax söder om detta påträffas en mindre yta med triviallöv och mindre jordupplag.

Centralt i området växer en gles jämnåldrig björkdunge med flera vattenfyllda diken och en mindre damm. Öster om björkdungen står ett par mindre stugor strax nordöst om dessa växer mestadels barrskog. Bitvis har skogen en sumpigare karaktär i de norra delarna. Längst i öster övergår marken mer i igenväxande ängsmiljöer, centralt i ängsområdet står en äldre lada (figur 5). Längs den östra strandlinjen ner mot Valsjön breder en triviallövbrant ut sig.

Figur 3: Valsjön sedd från östra stranden.

Figur 4: Barrskog i områdets västra del

Figur 5: Trädställningen i områdets östra del.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Naturvärdesinventering Valsjöbyn, 2022	2022-09-08	Sida 8 av 20

5.2 Resultat av förstudien

I samband med *förstudien* utfördes eftersök i en rad olika källor som berör det aktuella *förstudieområdet* (Figur 6). Detta görs för att identifiera tidigare registrerade fynd och känd kunskap om exempelvis naturvärden och naturvårdsarter inom eller i nära angränsning till *fältstudieområdet*. Under förstudien i detta uppdrag undersöktes följande källor:

- ✓ Artportalen (2022-06-10), sökperiod 2000-01-01 till 2022-06-10
- ✓ SGU- Sverige geologiska undersökningar
- ✓ Skyddad natur, Naturvårdsverket (utsök 2022-06-10)
- ✓ Skogens pärlor, Skogsstyrelsen (utsök 2022-06-10)
- ✓ VMI, Våtmarksinventeringen
- ✓ VISS, Vatteninformationssystem Sverige
- ✓ Nationella biotopkarteringsdatabasen (Via Skyddad Natur)
- ✓ TUVA, Nationella ängs- och betesmarksinventeringen, Jordbruksverket

5.2.1 Tidigare inventeringar

Fältstudieområdet finns ej upptaget i några tidigare naturvärdesinventeringar.

5.2.2 Tidigare fynd av naturvårdsarter

Under *förstudien* identifierades ett sedan tidigare inrapporterat fynd av en naturvårdsart inom *förstudieområdet*. Stenknäck (*Coccothraustes coccothraustes*) som är skyddad enligt 4 § artskyddsförordningen i Jämtlands län.

5.2.3 Tidigare registrerade områden med kända naturvärden

Valsjön som omger stora delar av inventeringsområdet är utpekad som Natura 2000 området Toskströmmen SE0720289.

5.2.4 Naturvårdsstatus och kommunala planer

Valsjön som omger stora delar av inventeringsområdet är utpekad som Natura 2000 området Toskströmmen SE0720289.

5.2.5 Jordarter i området

Området består av morän.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Valsjöbyn, 2022	2022-09-08	Sida 9 av 20

Figur 6: Karta över fält- och förstudieområdet.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Naturvärdesinventering Valsjöbyn, 2022	2022-09-08	Sida 10 av 20

5.3 Resultat av fältstudien

5.3.1 Naturvärdesobjekt

I samband med *fältstudien* avgränsades totalt tre naturvärdesobjekt. Ett objekt bedömdes hysa naturvärdesklass 2 – *högt naturvärde*. Övriga två objekt bedömdes hysa naturvärdesklass 3–*påtagligt naturvärde*. Inga objekt med naturvärdesklass 1 – *högsta naturvärde* avgränsades.

5.3.1.1 Objekt med naturvärdesklass 2 – Högt Naturvärde

Ett objekt med denna naturvärdesklass har avgränsats inom *fältstudieområdet*. Väg & Miljö tolkar det som att denna värdeklass är av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional nivå.

Naturvärdesobjekt 1 består av naturtypen *sjö*. Objektet utgörs av en del av Valsjön som är en djup klarvattensjö se figur 7

5.3.1.2 Objekt med naturvärdesklass 3 – Påtagligt Naturvärde

Två objekt med denna naturvärdesklass har avgränsats inom *fältstudieområdet*. Väg & Miljö tolkar det som att denna värdeklass är av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional nivå.

Naturvärdesobjekten består av naturtypen *skog och träd*.

Objekt 2 utgörs av en granskog med inslag av sumpskogskaraktärer. Objektet hyser flera för naturtypen typiska arter som signalerar skoglig kontinuitet.

Objekt 3 utgörs av en triviallövskog som växer i en brant ner mot Valsjön. Värdena är främst knutna till biotopkvaliteterna som bland annat utgörs av mycket grov död lövved se figur 7.

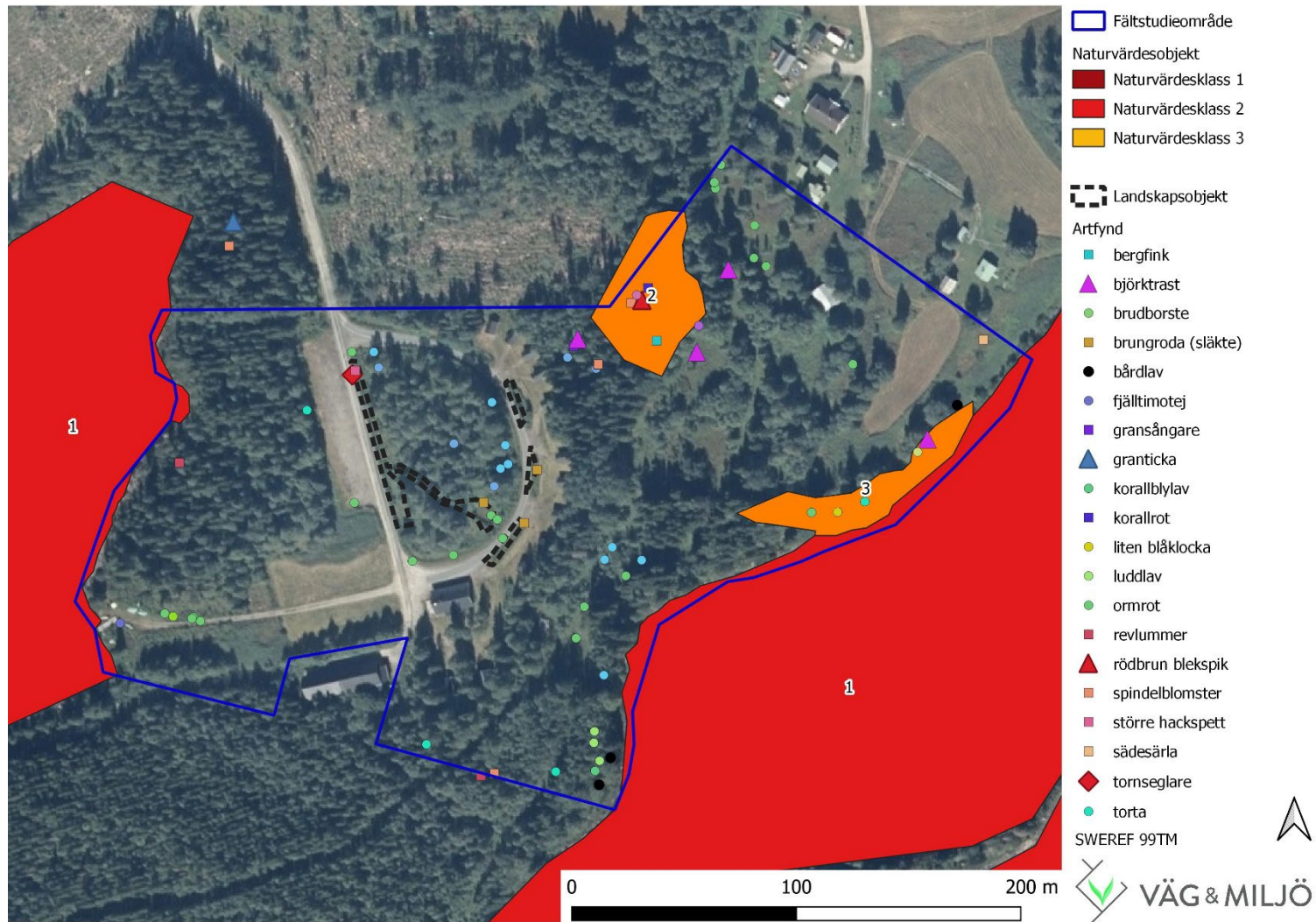
Landskapsobjekt

Inom området påträffades flera små vattensamlingar som bedöms vara viktiga för många arter som är beroende av fiskfria småvatten för sin fortlevnad.

5.3.2 Övrig naturmark

Inom området finns det naturmark som i den här inventeringen ej avgränsats som objekt. Det betyder dock inte att det ej finns naturvärden inom områdena utan beror på att detta är en inventering med detaljeringsgrad *medel*. Minsta objekt som kan avgränsas vid detaljeringsgraden är antingen 1000 kvadratmeter för ytor, alternativt 50 meter långt och 0,5 meter brett för linjära objekt.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Valsjöbyn, 2022	2022-09-08	Sida 11 av 20

Figur 6: Karta över samtliga naturvärdesobjekt som avgränsats under naturvärdesinventeringens fältstudie.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Naturvärdesinventering Valsjöbyn, 2022	2022-09-08	Sida 12 av 20

5.3.3 Naturvårdsarter

I området har 25 naturvårdsarter påträffats i samband med naturvärdesinventeringen. Tio av dessa klassas som signalarter. Nio av arterna omfattas av lagstadgat skydd via Artskyddsförordningen, även kallad fridlysning. Fyra av arterna är listade som rödlistade arter enligt *Rödlistade arter i Sverige 2020*. Samtliga kända förekomster av naturvårdsarter finns listade i tabell 1. Arter funna inom avgränsade naturvärdesobjekt återfinns även under respektive objekt i objektkatalogen i Bilaga 1.

Fridlysta arter

Förbud gällande fåglar och vilt levande djur enligt 4 § artskyddsförordningen

Alla vilda fågelarter, fladdermöss och vissa andra djur i Sverige omfattas av lagstadgat skydd via fridlysning genom 4 § artskyddsförordningen. Enligt 4 § artskyddsförordningen är det förbjudet att:

1. avsiktligt fånga eller döda djur,
2. avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningperioder,
3. avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen, och
4. skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsar.

Inom *fältstudieområdet* registrerades sexarter som omfattas av skydd enligt 4 § artskyddsförordningen. Dessa arter består av bergfink (*Fringilla montifringilla*), björktrast (*Turdus pilaris*), gransångare (*Phylloscopus collybita*), större hackspett (*Dendrocopus major*), sädesärta (*Motacilla alba*) samt tornseglare (*Apus apus*).

Förbud gällande kärlväxter, mossor, lavar, svampar och alger enligt 8 § artskyddsförordningen

Flera kärlväxter, mossor, lavar, svampar och alger är skyddade enligt 8 § artskyddsförordningen. Enligt 8 § artskyddsförordningen är det för dess arter förbjudet att:

1. plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada exemplar av växterna, och
2. ta bort eller skada frön eller andra delar

Inom *fältstudieområdet* registrerades två arter som omfattas av skydd enligt 8 § artskyddsförordningen. Dessa arter består av korallrot (*Corallorhiza trifida*) och spindelblomster (*Neottia cordata*).

Förbud gällande kärlväxter, mossor, lavar, svampar och alger enligt 9 § artskyddsförordningen

Ytterligare ett antal kärlväxter, mossor, lavar, svampar och alger omfattas av skydd enligt 9 § artskyddsförordningen. Totalt åtta arter som omfattas av skydd enligt 9 § artskyddsförordningen har sedan tidigare registrerats inom *förstudieområdet*. Enligt 9 § artskyddsförordningen är det förbjudet att:

1. gräva eller dra upp exemplar av växter med rötterna, och
2. plocka eller på annat sätt samla in exemplar av växter för försäljning eller andra kommersiella ändamål.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Valsjöbyn, 2022	2022-09-08	Sida 13 av 20

Inom *fältstudieområdet* registrerades revlumner (*Lycopodium annotinum*) som omfattas av skydd enligt 9 § artskyddsförordningen.

5.3.3.2 Rödlistade arter

Fyra rödlistade arter noterades i området vid inventeringen. Dessa arter är tornseglare^{EN}, björktrast^{NT}, granticka^{NT} (*Porodaedalea chrysoloma*) samt rödbrun blekspik^{NT} (*Sclerophora coniophaea*).

Tabell 1. Naturvårdsarter som påträffades vid inventeringstillfället. Sex signalarter påträffades. Två fridlysta arter registrerades också. Förkortningar: Rödlistekategori=Rödlistade arter i Sverige 2020, T = Typisk art enligt N2000 (en typisk art är en art som är typisk för biotopen, detta betyder dock ej att arten har ett signalvärde), S=Signalart. NT=Nära hotad, VU=Sårbar, EN=Starkt hotad. Bilagor hänvisar till art- och habitatdirektivets respektive bilaga.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Rödlistekategori	Signalart	Typisk art	Lagskydd	Kommentar
Tornseglare	<i>Apus apus</i>		EN (VU)			F
Granticka	<i>Porodaedalea chrysoloma</i>		NT (NT)			
Rödbrun blekspik	<i>Sclerophora coniophaea</i>		NT (NT)		T	
Björktrast	<i>Turdus pilaris</i>		NT			F, Fågeldirektivet-bilaga 2
Brudborste	<i>Cirsium heterophyllum</i>			S	T	
Bårdlav	<i>Nephroma parile</i>			S	T	
Fjälltimotej	<i>Phleum alpinum</i>			S	T	
Gulnål	<i>Chaenotheca brachypoda</i>			S	T	
Korallblylav	<i>Parmeliella triptophylla</i>			S	T	
Luddlav	<i>Nephroma resupinatum</i>			S	T	
Ormrot	<i>Bistorta vivipara</i>			S	T	
Torta	<i>Lactuca alpina</i>			S	T	
Korallrot	<i>Corallorhiza trifida</i>			S	T	F
Spindelblomster	<i>Neottia cordata</i>			S	T	F
Humleblomster	<i>Geum rivale</i>				T	
Hönsbär	<i>Cornus suecica</i>				T	
Kärrfibbla	<i>Crepis paludosa</i>				T	
Liten blåklocka	<i>Campanula rotundifolia</i>				T	
Nordvårbrodd	<i>Anthoxanthum nipponicum</i>				T	
Skogsvinbär	<i>Ribes spicatum</i>				T	
Bergfink	<i>Fringilla montifringilla</i>				T	F
Gransångare	<i>Phylloscopus collybita</i>					F
Större hackspett	<i>Dendrocopos major</i>					F

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvårdensinventering Naturvårdensinventering Valsjöbyn, 2022	2022-09-08	Sida 14 av 20

Sädesärla	<i>Motacilla alba</i>					F
Revlummer	<i>Lycopodium annotinum</i>					F, Art- och habitatdirektivet, Bilaga 5

*Räknas som en svag signalart i området på grund av dessa relativt vanliga förekomst.

6 EKOLOGISK SÅRBARHET

När oexploaterad mark tas i anspråk finns risk att värdefulla naturområden och biotoper för olika arter försvinner. Detta innebär en förlust av biologisk mångfald. Därför är det viktigt att redan i ett tidigt skede i en exploateringsprocess ta hänsyn till naturvärden. Detta är något som bland annat regleras i Miljöbalken 1:1, 2:3 och 3 samt Plan och bygglagen 1:1 och 2:2. Ny bebyggelse bör utformas på ett sätt så att biologisk mångfald har förutsättningar att finnas kvar och att spridning av arter fortsättningsvis är möjlig.

I det inventerade området finns naturvärden främst i form av sjö, värdefulla träd och signalarter. Efter att områden har exploaterats finns det risk att spridningen mellan de kvarvarande naturvärdesobjekten försvåras genom att huskroppar och gator/vägar som uppförs bildar barriärer som påverkar arters förmåga till förflyttning. Det finns även risk för att de kvarvarande naturmiljöerna utsätts för ökad störning. Kantzonseffekter som uppkommer då områden ianspråk tas medför att mikroklimatet i fuktiga områden förändras till torrare, något som ofta medför att naturvärden kopplade till fuktiga miljöer går förlorade om dessa områden är små till ytan.

6.1 Naturtyper och naturvärdesobjekt

För samtliga naturtyper gäller generellt att ju högre naturvärde de har desto känsligare är de för exploatering, särskilt om värdet är knutet till gammal skogsmark eller hydrologi. Ett av de största hoten för biologisk mångfald, förutom ianspråktagande av värdefulla miljöer, är uppsplittring och fragmentering av naturmiljöer samt påverkan på spridningssamband genom anläggande av vägar eller bebyggelse.

Förenklat sett kan man säga att en naturtyps naturvärden beror på hur länge en miljö har fått bestå. Genom detta resonemang går det att översätta ungefär hur lång tid det tar för ett naturvärdesobjekt att utveckla de olika naturvärdeklasserna i en naturvärdesbedömning. Detta är viktigt för att förstå hur och om det går att kompensera för intrång eller åverkan i ett naturvärdesobjekt. Generellt kan sägas att objekt med lägre naturvärden (objekt som ej uppnår naturvärdesklass 3 eller högre) ofta kan återskapas inom andra delar av inventeringsområdet. Lägre naturvärden som går förlorade kan kompenseras för genom att skapa nya, likartade naturmiljöer i intilliggande områden runt naturvärdesobjektet.

Fem naturvärdesobjekt inom inventeringsområdet har bedömts visst naturvärde. Naturvärdesobjekt med olika naturvärdeklasser kräver olika grad av hänsyn i samband med exploatering enligt Svensk Standard SS 199000:2014:

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Valsjöbyn, 2022	2022-09-08	Sida 15 av 20

- **Naturvärdesklass 3: Påtagligt naturvärde.**

Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större, samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

6.1.1 Sjöar

Denna naturtyp består av stillastående vatten i form av sjöar, dammar, tjärnar eller öppna vattenspeglar. Till skillnad från vattendrag är sjöar relativt stabila vattenhabitat. Likt andra vattenhabitat utgör de unika livsmiljöer i ett annars landdominerat landskap, och hyser därmed en mycket anorlunda flora, fauna och habitatsdynamik jämfört med omkringliggande naturtyper.

Sjöar är ofta beroende av vattentillförsel från omkringliggande marker och är därför känsliga för att denna vattentillförsel försämras eller att vattnet i fråga utsätts för tillförsel av skadliga ämnen eller näring. Sjöar utgör ofta sänkor för vatten som ansamlas över mycket stora områden, särskilt om sjön agerar som utlopp för vattendrag. Detta gör att sjöar kan utsättas för negativ inverkan till råga på ingrepp, förorening eller annan åverkan som skett mycket långt ifrån sjön. Likt vattendrag och de stränder som omger dem är sjöar även mycket känsliga för regler och onaturlig tillförsel av vatten. Exempelvis är många arter av växter, alger och andra icke mobila arter i sjöar mycket beroende av att hålla rätt avstånd till ytan av sjön för att få rätt tillförsel av näring, ljus och för att hålla rätt temperatur. Försvinner eller tillsätts onaturliga mängder vatten från sjön förstörs denna balans och dessa arter riskerar att försvinna från sjön. Likt stränder och vattendrag är även sjöar mycket beroende av förekomsten av död ved inom sina gränser och många unika arter som kräver tillgång på död ved hotas av att detta substrat försvinner eller forslas bort.

6.1.2 Skog och träd

Naturvärden som är knutna till gamla träd, skogsmiljöer med lång kontinuitet och/eller hydrologiskt känsliga skogsmiljöer tar i regel ett eller flera århundraden att utvecklas naturligt. Därför går det som regel inte att återskapa eller kompensera för intrång eller åverkan i dessa objekt. De bör därför inte bebyggas utan i stället sparas till så stor del som möjligt. Miljöer med äldre skog är känsliga för ingrepp och om de gamla träden tas bort i allt för stor omfattning uppkommer skada på naturvärdena på platsen som bedöms vara irreversibel. Utöver detta sker en minskad möjlighet att på platsen upprätthålla habitatnätverk och funktionella ekologiska samband med närliggande skogsområden.

Skogar är även känsliga för avverkning och bortforsling av substrat så som död ved, både i form av liggande stockar och torrakor. Skälet till detta är att arter knutna till träd och olika förmultningsstadier av död ved är känsliga för att dessa försvinner. Arterna behöver hela tiden ha tillgång till sitt substrat och tar man bort det tar man bort möjligheterna för arterna att existera på platsen.

6.2 Områdets naturvärden i sammanfattning

De naturvärden som registrerats inom dessa avgränsade naturvärdesobjekt är framför allt knutna till:

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Naturvärdesinventering Valsjöbyn, 2022	2022-09-08	Sida 16 av 20

- **Förekomst av brynmiljöer och igenväxningsmark**

Brynmiljöer och igenväxningsmark agerar som övergångszoner mellan två terrestra naturtyper, exempelvis skogsbryn. Detta betyder att de ofta hyser en unik blandning av karaktärer från bägge naturtyper. Brynmiljöer är ofta mycket beroende av att denna blandning av karaktärer förblir stabil, och kan därför stå att hotas av en rad olika typer av påverkan. Ett vanligt hot för skogsbryn är exempelvis förtätning med sly eller buskage.

- **Förekomst av skyddsvärda eller särskilt skyddsvärda träd**

Skyddsvärda träd och särskilt skyddsvärda träd inkluderar exempelvis gamla, grova, urholkade eller döda träd. Dessa typer av träd är element som bedöms vara ovanliga i landskapet och bidrar därmed med unika tillskott till naturmiljön. Dessa träd har därmed ett egenvärde i bibehållandet av biologisk mångfald och är mycket känsliga för avverkning eller skador på sina rötter.

- **Förekomst av sumpskog**

Sumpskogar är förhållandevis ovanliga biotoper. De hyser ofta en unik flora och fauna som är beroende av den höga fuktigheten, och har ofta gott om rödlistade arter. Sumpskogar är mycket beroende av vattentillförsel och är därför känsliga för exploatering i form av dikning, dränering eller att vattendragen som förser området med vatten leds undan eller blockeras.

- **Förekomst av grov död ved**

Förekomst av grov död ved i olika nedbrytningsstadier är ofta synonymt med gamla och orörda naturområden. Många arter av vedsvampar, insekter och fågel är helt beroende av död ved, antingen som boplats eller för att söka föda och lever enbart där död ved finns. Förekomsten av död ved i skogsmark är särskilt känslig för exploatering i form av olika typer av skogsbruk så som avverkning av döda träd, torrakor och högstubbar, samt gallring och bortforsling av fallna träd. Förekomst av död ved inom och i nära angränsning till vattendrag, sjöar, strandzoner och våtmarker utsätts även ofta för röjning och bortforsling.

- **Förekomst av strandzoner och limniska stränder**

Alla vattendrag, sjöar och andra typer av vattenområden omges av strandzoner. Dessa utgör unika övergångshabitat mellan mark- och vattenområden och hyser därför en mycket speciell sammansättning av arter. Strandzoner är känsliga för reglering, erosion och slitage samt bortforsling och förlust av död ved.

- **Förekomst av sjöar**

Närvaro av stillastående vatten i olika former bidrar med en ökad variation i landskapet och skapar livsmiljöer för flertalet olika arter som är beroende av ökad fuktighet eller större volymer av stillastående vatten. Dessa naturtyper är känsliga för föroreningar, näringspåverkan, reglering och förlust av död ved. De samlar även vatten från stora områden och kan påverkas negativt av ingrepp och åverkan på naturen mycket långt bort.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Valsjöbyn, 2022	2022-09-08	Sida 17 av 20

- **Förekomst av småvatten**

Närvaro av mindre kroppar av stillastående vatten bidrar med en ökad variation i landskapet och skapar livsmiljöer för flertalet olika arter som är beroende av ökad fuktighet eller av stillastående vatten. De är även ofta viktiga leklokaler för groddjur. Dessa element är känsliga för avvattning, föroreningar, näringspåverkan och förlust av död ved.

- **Förekomst av naturvårdsarter**

Inventeringsområdet har goda förekomster av flertalet naturvårdsarter. Dessa består både av rödlistade arter i behov av skydd, samt signalarter vars närvaro hänvisar tyder på områden med goda naturvärden. Flertalet av dessa arter är känsliga för exploatering då de kräver mycket specifika livsmiljöer.

- **Förekomst av berg, klippor och sten**

Bergväggar, klippor och stenblock utgör unika miljöer där mycket specialiserade arter kan finna utrymme att växa utan att konkurreras ut. Skrevor, grottor och andra hålrum erbjuder även skydd för en stor mängd arter. Dessa områden hotas dock av exploatering i form av övertäckning, sprängning, bortforsling och bebyggelse.

6.3 Åtgärdsförslag för att minska negativ påverkan på naturvärden

- ✓ Iakttäta stor försiktighet vid arbete intill eller med risk att inverka på naturvärdesobjekt 1 som har naturvärdesklass 2 – *högt naturvärde*.
- ✓ Ta hänsyn till och prioritera träden i naturvärdesobjekt 2 och 3 med naturvärdesklass 3 – *påtagligt naturvärde* i planeringen. Detta område utgör viktiga miljöer för hålräddshäckande fåglar.
- ✓ Om det inte är möjligt att bevara dessa objekt inom ramarna för den planerade exploateringen rekommenderas det att kompensande åtgärder tas i form att återskapa liknande miljöer för att den totala arealen av naturmark med denna naturvärdesklass inte skall minska. Denna kompensation kan ske inom eller i nära angränsning till fältstudieområdet.
- ✓ Om möjligt, bevara de större äldre aspar som finns inom den sydöstradelen av området. Äldre träd tar mycket lång tid att återskapas naturligt och är därför mycket känsliga för avverkning.
Om det inte är möjligt att bevara dessa träd inom ramarna för den planerade exploateringen rekommenderas det att det nedtagna träden läggs ut på så vis att arter som är knutna till äldre död tallved gynnas. Helst ska stammarna läggas ut i sin helhet och ligga så att det bildas olika fuktighetsgradienter längs stammen.

7 FORTSATT UTREDNINGSBEHÖV

I de småvatten som noterades inom området påträffades grodyngel av vanlig och/eller åkergroda. Då dessa två arter omfattas av 6 § respektive 4 § artskyddsförordningen skulle en riktad inventering efter groddjur behöva genomföras under vår då adulta individer kan observeras, detta då yngel är vanskligt att arta inom släktet *Rana*.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Naturvärdesinventering Valsjöbyn, 2022	2022-09-08	Sida 18 av 20

Området hyser flera lämpliga födosökmiljöer och kolonimiljöer för fladdermöss varför det är sannolikt att tro att fladdermöss nyttjar området, kunskapen om fladdermöss är generellt låg för den aktuella typen av fjällnära miljöer i Sverige varför det är lämpligt med en riktad inventering efter fladdermöss.

Eventuellt kan det vara aktuellt med en fågelinventering, de fågelarter som noterades vid den aktuella naturvärdesinventeringen är inte nödvändigtvis kopplade till habitatet inom området.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Valsjöbyn, 2022	2022-09-08	Sida 19 av 20

8 REFERENSER

Tryckta källor

Artskyddsförordningen, 2007:845.

ArtDatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Naturvårdsverket 2009. Handbok 2009:2 - Handbok för artskyddsförordningen. Del 1 - fridlysning och dispenser.

Nitare, J. (red.) 2019. Skyddsvärd skog, Naturvårdsarter, Skogsstyrelsen.

Norén, M., Nitare, J., Larsson, A., Hultgren, B. & Bergengren, I. 2002. Handbok för inventering av nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen, Jönköping.

Strand, M., Aronsson, M., & Svensson, M. 2018. Klassificering av främmande arters effekter på biologisk mångfald i Sverige - ArtDatabankens risklista. ArtDatabanken Rapporterar 21. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Digitala källor

ArtDatabanken. 2020. Artfakta för påträffade rödlistade arter. <http://artfakta.artdatabanken.se>

Artportalen. 2020. Sökning med polygon inom och strax utanför området, alla artgrupper. Sökperiod 2000-01-01---2021-11-03. <http://www.artportalen.se>

Lantmäteriet historiska kartor, © Lantmäteriet historiska-kartor@lm.se.

Mark- och miljööverdomstolen, MÖD 2012:4, Målnummer M5458-11, 2012-02-07

Miljööverdomstolen, MÖD 2008:36, Målnummer M3721-07, 2008-12-02

Naturvårdsverket, *Skyddad Natur* - kartverktyg, <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>,

Skogsstyrelsen, *Skogens Pärlor* - kartverktyg, <https://kartor.skogsstyrelsen.se/kartor/>.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Naturvärdesinventering Valsjöbyn, 2022	2022-09-08	Sida 20 av 20